

O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi
“Toshkent irrigatsiya va qishloq xo’jaligini mexanizatsiyalash muhandislari
instituti” Milliy tadqiqot universiteti

“Amaliy geometriya”

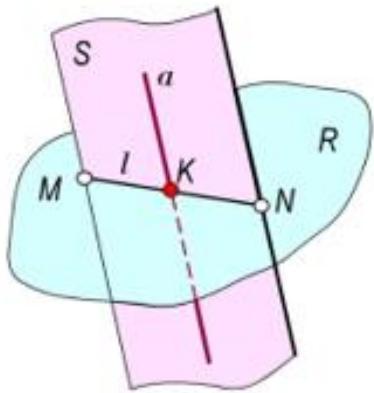
**70111202-Muhandislik grafikasi va dizayn nazariyasi Magistratura
yo’nalishi magistrantlari uchun**

Ma’ruzachi: t.f.d. professor Kuchkarova D.F.

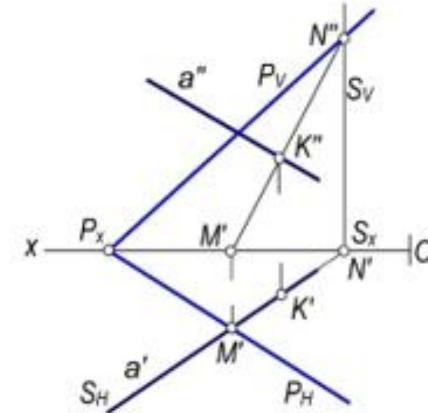
4 mavzu. To‘g‘ri chiziqning tekislik bilan kesishishi (2-soat)

- Agar to‘g‘ri chiziq tekislikka parallel yoki tegishli bo‘lmasa bu to‘g‘ri chiziq tekislik bilan kesishadi.
- To‘g‘ri chiziq tekislik bilan kesishishi natijasida nuqta hosil bo‘ladi.
- Bu nuqtani aniqlash uchun qo‘yidagi yasash algoritmlaridan foydalanadi (1-rasm)
- Berilgan α to‘g‘ri chiziqdan yordamchi S tekislik o‘tkaziladi: $\alpha \subset S$
- P va S tekisliklarning kesishish / chizig‘i yasayladi: $S \cap R = l$
- α to‘g‘ri chiziqning l bilan kesishgan nuqtasi $K = \alpha \cap l$ bo‘ladi.

1-rasm

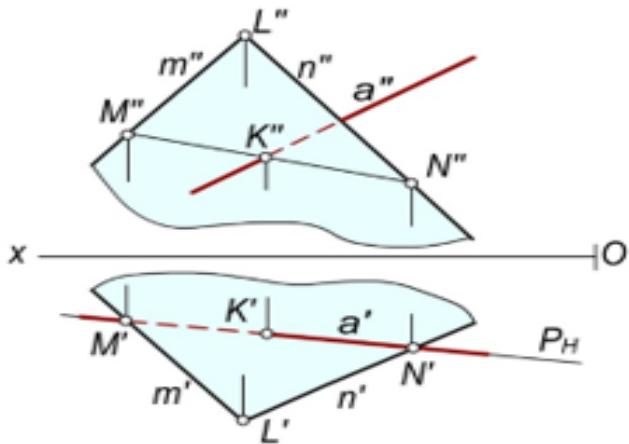

2-rasm

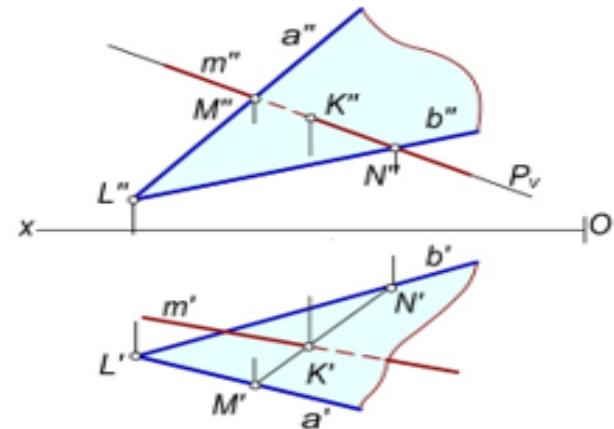
- Natijada, K nuqta a to‘g‘ri chiziqqa va P tekislikka tegishli umumiy nuqta bo‘ladi. Odatda, yordamchi S tekislikni proyeksiyalovchi vaziyatda o‘tkaziladi.
- Chizmada $a(a', a'')$ to‘g‘ri chiziqning $P(P_H, P_V)$ tekislik bilan kesishish nuqtasi K ning K' va K'' proyeksiyalarini yuqorida keltirilgan yasash algoritmlari bo‘yicha aniqlaymiz (2-rasm). Buning uchun:

- To‘g‘ri chiziqning α' proyeksiyasidan yordamchi gorizontal proyeksiyalovchi S tekislikning S_H izini o‘tkaziladi.
- S va P tekisliklarning kesishuv chizig‘ining ℓ va ℓ' proyeksiyalarni yasaladi. Buning uchun tekisliklar izlarining kesishish nuqtalarining proyeksiyalari M , M' va N , N' dan foydalaniladi.
- α to‘g‘ri chiziqning frontal α'' proyeksiyasi S va P tekisliklarning kesishish chizig‘i ℓ ning frontal ℓ'' proyeksiyasi bilan kesishib K nuqtaning K'' proyeksiyasi aniqlanadi: $K'' = \alpha'' \cap \ell''$.
- K nuqtaning K' proyeksiyasi tekislikning S_H iziga yoki α to‘g‘ri chiziqning α' proyeksiyasiga tegishli bo‘ladi: $K' \in \alpha'$ va $K' \in S_H$.
- Yuqoridagi misolni α to‘g‘ri chiziq orqali frontal proyeksiyalovchi tekislik o‘tkazish yo‘li bilan ham yechish mumkin.

- $P(m \cap n)$ tekislik bilan a to‘g‘ri chiziqning K kesishish nuqtasining proyeksiyalari 3-rasmda a to‘g‘ri chiziq orqali $S(S_H)$ gorizontal proyeksiyalovchi tekislik o‘tkazish bilan aniqlangan. 4-rasmda m to‘g‘ri chiziq orqali $S(S_V)$ frontal proyeksiyalovchi tekislik o‘tkazish yo‘li bilan aniqlangan.

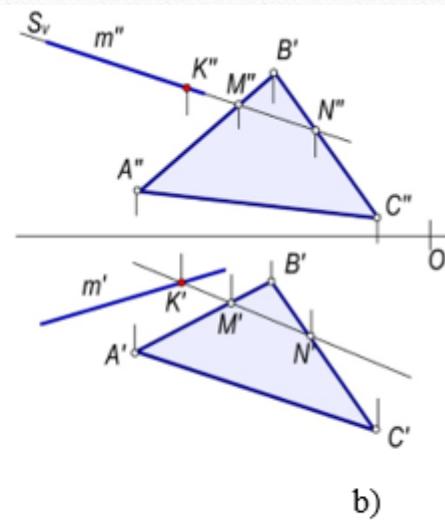
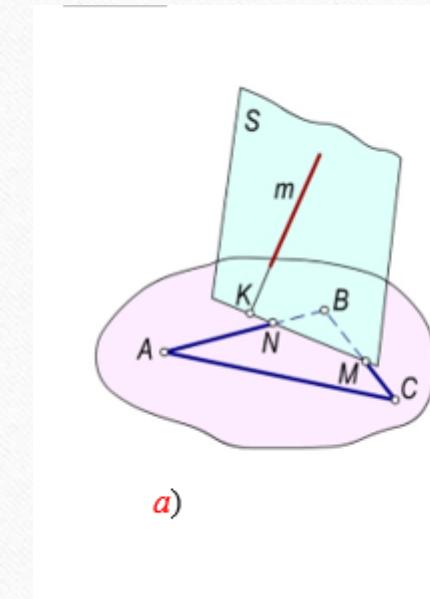

3-rasm

4-rasm

- Ayrim hollarda to‘g‘ri chiziqning tekislik bilan kesishish nuqtasi mazkur tekislikni ifodalovchi chegaralangan ABC tekis shaklning tashqarisida bo‘lishi mumkin (5-a, b rasm). Bunday hollarda tekislikni chegaralanmagan geometrik sirt ekanligini esda tutish lozim.

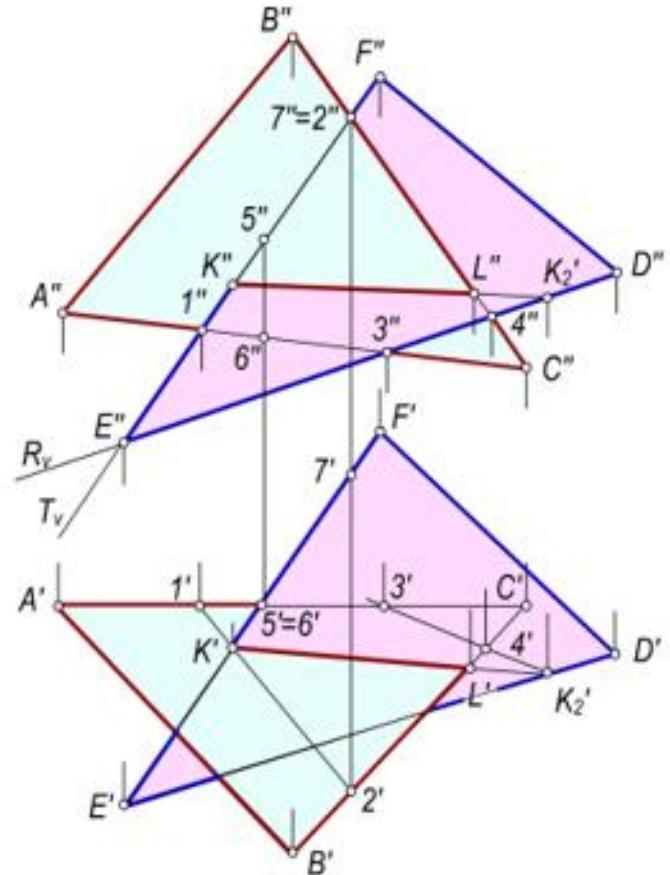

5-rasm

- To‘g‘ri chiziqning tekislik bilan kesishish nuqtasini yashal algoritmidan foydalanib, turli geometrik tekis shakllarning o‘zaro kesishish chiziqlarini yashash mumkin. Masalan, 6-rasmida ΔABC ($A'B'C$, $A''B''C''$) va ΔDEF ($D'E'F$, $D''E''F''$) uchburchaklar bilan berilgan tekisliklarning o‘zaro kesishish chizig‘ining proyeksiyalari $KL(K'L'$, $K''L'')$ yasalgan.
- ΔABC va ΔDEF tekisliklarning kesishish chizig‘ining yashash uchun ulardan birini, masalan, ΔDEF ning EF va ED tomonlarining ΔABC tekislik bilan kesishish $K(K'$, $K'')$ va $L(L'$, $L'')$ nuqtalarini aniqlanadi.
- Buning uchun uchburchakning EF tomonidan yordamchi $T(T_V)$ frontal proyeksiyalovchi tekislik o‘tkaziladi. Bu tekislikni ΔABC tekislik bilan kesishish 12 chizig‘ining proyeksiyalari $1'2'$ va $1''2''$ bo‘ladi. Uchburchakning EF tomonini 12 bilan yoki ΔABC tekislik bilan kesishish nuqtasi K ning proyeksiyalari K' va K'' aniqlanadi.

- Xuddi shu tartibda DEF uchburchakning ED tomonning ΔABC tekislik bilan kesishish nuqtasi M ning M' va M'' proyeksiyalarini yordamchi $S(S_V)$ frontal proyeksiyalovchi tekislik vositasida aniqlanadi.
- Chizmada hosil bo‘lgan K bilan L' va K'' bilan L'' proyeksiyalarni o‘zaro tutashtirilsa, uchburchaklar kesishish chizig‘ining proyeksiyalari hosil bo‘ladi. Uchburchaklar chegaralangan shakllar bo‘lgani uchun ularning kesishish chizig‘ining proyeksiyalari KL' va $K''L''$ chegarasida bo‘ladi.
- Uchburchaklarning proyeksiyalar tekisliklariga nisbatan ko‘rinadigan yoki ko‘rinmaydigan qismlarini aniqlash uchun ularning tomonlariga tegishli konkurent nuqtalaridan foydalaniladi. Masalan, H tekislikka nisbatan ko‘rinishlikni aniqlash uchun ΔABC va ΔDEF larning AC va EF tomonlarning konkurent $5\equiv 6(5'6', 5''6'')$ nuqtalarning applikatalar Z_5, Z_6 qiymatlari taqqoslanadi.

- Agar $5(5', 5'')$ nuqta $EF(E'F', E''F'')$ tomonga, $6(6', 6'')$ nuqta $AC(A'C, A''C'')$ tomonga tegishli, ya’ni $5 \in EF$ va $6 \in AC$ bo’lsa, chizmada $z_5 > z_6$ bo’lgani uchun 5 nuqta kuzatuvchiga ko‘rinadi. 5 nuqta H tekislikdan 6 nuqtaga nisbatan yuqorida joylashganligi aniqlanadi. Demak, H tekislikda EF tomonning FK' qismi kuzatuvchiga ko‘rinadi, $E'K'$ ning bir qismi esa ΔABC ostida qoladi. U holda ΔABC ni AB tomonining $A'B'$ proyeksiyasi to‘liq va BC tomoni $B'C'$ proyeksiyasining $B'L'$ qismi ko‘rinadi. ΔDEF ning ED tomonining $E'D'$ gorizontal proyeksiyasining bir qismi ΔABC ning gorizontal $A'B'C'$ proyeksiyasi ostida qoladi.

6-rasm

- Uchburchakning V tekislikka nisbatan ko‘rinishligi aniqlash uchun VC va EF tomonlariga tegishli 2 va 7 konkurent nuqtalarining $2'$, $7'$ va $2''$, $7''$ proyeksiyalaridan foydalanamiz.
Agar $2 \in VC$ va $7 \in EF$ bo‘lsa, chizmada $y_2 > y_7$ bo‘lgani uchun 2 nuqta kuzatuvchiga ko‘rinadi. Shuning uchun $2(2', 2'')$ nuqta tegishli VC tomonning $B''L''$ va EF tomonning $E''K''$ qismi ko‘rinadi. Shuningdek, AC tomoni $A''C''$ proyeksiyasining $1''3''$ qismi ko‘rinmaydi. U holda uchburchakning ED tomonning $E''D''$ proyeksiyasi to‘liq ko‘rinadi.

To‘g‘ri chiziqning tekislikka perpendikulyarligi

Ta’rif. Agar to‘g‘ri chiziq tekislikdagi ikki o‘zaro kesishuvchi to‘g‘ri chiziqqa perpendikulyar bo‘lsa, bu to‘g‘ri chiziq tekislikka ham perpendikulyar bo‘ladi.

Bunda $b \subset P$ va $c \subset P$, $b \cap c$ hamda $a \perp b$ va $a \perp c$ bo‘lsa, $a \perp P$ bo‘ladi (7-rasm). Demak, tekislika perpendikulyar bulgan to‘g‘ri chiziq tekislikning asosiy chiziqlariga ham perpendikulyar bo‘ladi. Faraz qilaylik, a to‘g‘ri chiziq tekislikning H gorizontali va f frontaliga perpendikulyar bo‘lsin (8-a, rasm).

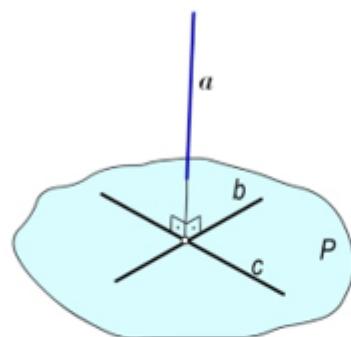
To‘g‘ri burchakning proyeksiyalanish xususiyatiga muvofiq $\angle AKD = 90^\circ$ bo‘lib, $KD \parallel H$ bo‘lgani uchun bu to‘g‘ri burchakning gorizontal proyeksiyasi $\angle A'K'D' = 90^\circ$ bo‘ladi. Demak, $A'K' \perp C'D'$ yoki $a' \perp h'$ bo‘ladi.

P tekislikning h gorizontalini gorizontal proyeksiyasini $h' \parallel P_H$ bo‘lgani uchun $a' \perp P_H$ bo‘ladi. Shuningdek, $a'' \perp f''$ yoki $a'' \perp P_V$ bo‘lishini isbotlash qiyin emas (8,a-rasm). Demak, $a \perp P$ bo‘lsa, $a' \perp h'$ va $a'' \perp f''$ yoki $a' \perp P_H$ va $a'' \perp P_V$ bo‘ladi (8,b-rasm).

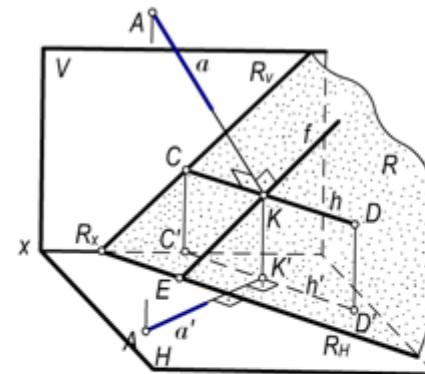
- Fazoda to‘g‘ri chiziq tekislikka perpendikulyar bo‘lishi uchun, uning gorizontal proyeksiyasini tekislik gorizontalining gorizontal proyeksiyasiga, frontal proyeksiyasini esa tekislik frontalining frontal proyeksiyasiga va profil proyeksiyasini tekislik profilining profil proyeksiyasiga perpendikulyar bo‘lishi kerak.

Agar tekislik chizmada izlari bilan berilgan bo‘lsa, unga perpendikulyar bo‘lgan to‘g‘ri chiziqning bir nomli proyeksiyalari tekislikning bir nomli izlariga mos ravishda perpendikulyar bo‘ladi (9-rasm).

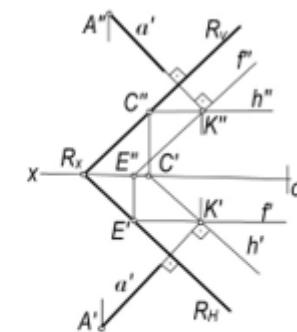
To‘g‘ri chiziq va tekislikning o‘zaro perpendikulyarlik shartidan foydalanib ko‘pgina metrik masalalarini yechish mumkin.

7-rasm

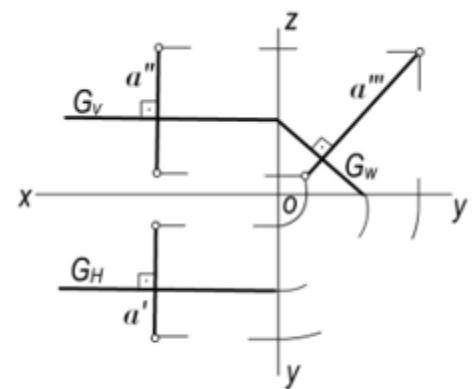
a)

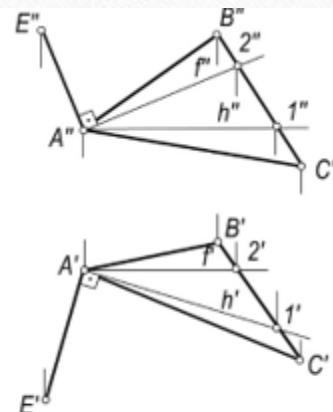
b)

8-rasm

- **1-masala.** ΔABC bilan berilgan tekislikning A uchidan unga perpendikulyar o‘tkazilsin (10-rasm).
- **Echish.** Masalani quyidagi algoritm bo‘yicha yechamiz.
- ΔABC ($\Delta A'B'C'$, $\Delta A''B''C''$) tekislikning $h(h', h'')$ gorizontali va $f(f', f'')$ frontali o‘tkaziladi.
- Tekislikning A nuqtasining A' va A'' proyeksiyalaridan ixtiyoriy uzunlikda $A'E' \perp h'$ va $A''E'' \perp f''$ qilib perpendikulyarning proyeksiyalarini yasaladi.

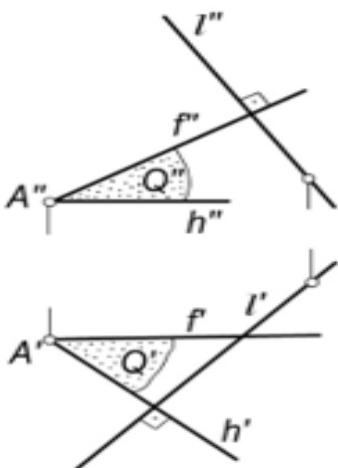

9-rasm

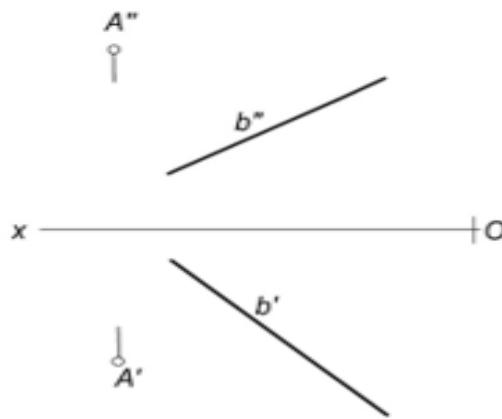

10-rasm

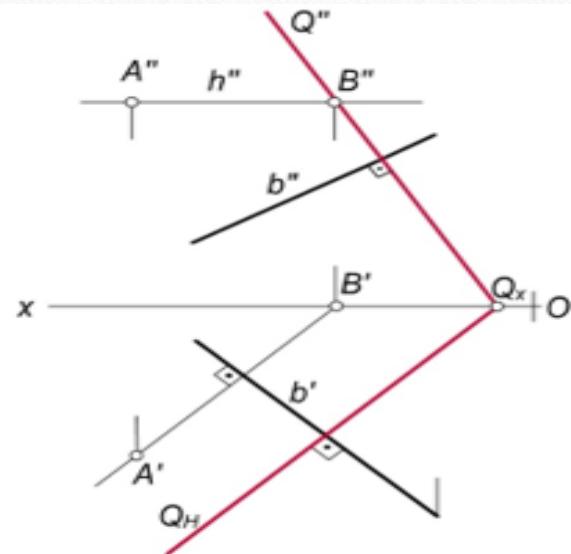
- **2-masala.** $A(A', A'')$ nuqta orqali $l(l', l'')$ to‘g‘ri chiziqqa perpendikulyar tekislik o‘tkazilsin (11-rasm).
- **Echish.** Buning uchun:
  - A nuqtaning A' va A'' proyeksiyalaridan $b \perp l$ va $b'' \parallel Ox$ qilib izlangan tekislik gorizontalining proyeksiyalarini o‘tkaziladi;
  - A nuqtaning A' va A'' proyeksiyalaridan $f' \parallel Ox$ va $f'' \perp l$ qilib tekislik frontalining proyeksiyalarini o‘tkaziladi;
  - hosil bo‘lgan $b \cap f(b' \cap f' \Lambda b'' \cap f'')$ kesishuvchi chiziqlar izlangan tekislikni ifoda qiladi.
  - Tekislikning gorizontali $b \perp l$ va frontalni $f \perp l$ bo‘lgani uchun bu tekislik l to‘g‘ri chiziqqa perpendikulyar bo‘ladi.
- **3-masala.** $A(A', A'')$ nuqta orqali o‘tuvchi va $b(b', b'')$ to‘g‘ri chiziqqa perpendikulyar bo‘lgan tekislikning izlari qurilsin (12-rasm).
- **Echish.**
  - A nuqtaning A' va A'' proyeksiyalaridan $b' \ni A'$ va $b' \perp b'$ va $b'' \ni A''$ va $b'' \parallel Ox$ qilib tekislikning gorizontali o‘tkaziladi (13-rasm).
  - gorizontalning frontal B izining B' va B'' proyeksiyalarini yasaladi.
  - Q tekislikning Q_V frontal izini $Q_V \ni B''$ va $Q_V \perp b''$ qilib o‘tkaziladi. Tekislikning Q_H gorizontal izini esa Q_X dan $Q_H \ni Q_X$ va $Q_H \perp b'$ (yoki $Q_H \parallel b'$) qilib o‘tkaziladi

11-rasm

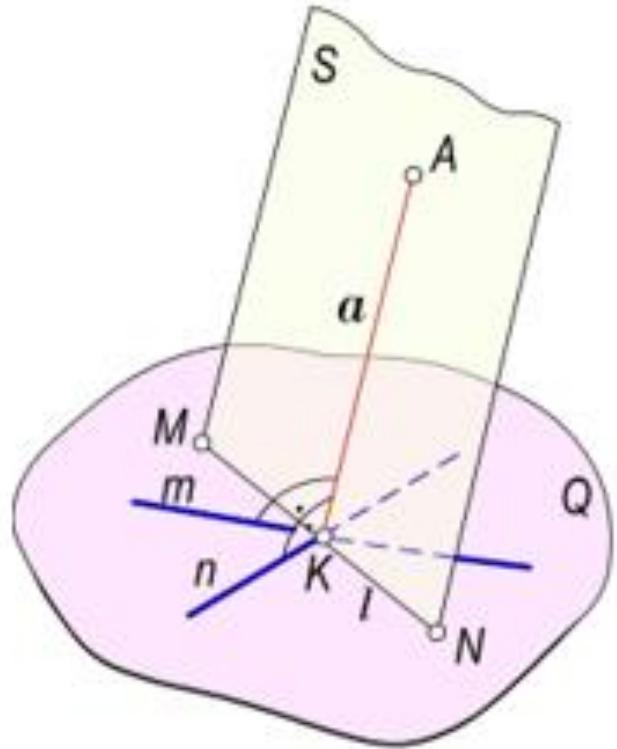

12-rasm

13-rasm

- Natijada, $Q_H \perp b'$ va $Q_V \perp b''$ bo‘lgani uchun $Q \perp b$ bo‘ladi. Bu misolni tekislikning frontal chizig‘ini o‘tkazish yo‘li bilan ham yechish mumkin.

120-rasm

Nuqta va tekislik orasidagi masofani aniqlash. Nuqtadan tekislikkacha bo'lgan masofa nuqtadan tekislikka tushirilgan perpendikulyarning uzunligi bilan aniqlanadi. Bu perpendikulyarning uzunligini aniqlash uchun uning tekislikdagi asosini yasash zarur.

Nuqtadan tekislikkacha bo'lgan masofani qo'yidagi yasash algoritmi bo'yicha aniqlanadi (14-rasm).

A nuqtadan Q tekislikka a perpendikulyar o'tkaziladi: $a \ni A$ va $a \perp Q$.

Bu perpendikulyarning Q tekislik bilan kesishgan K nuqtasi (asosi) aniqlanadi: $K = a \cap Q$.

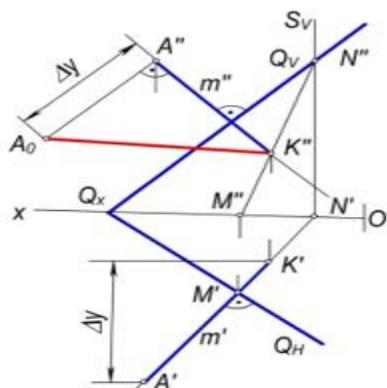
Buning uchun:

a perpendikulyardan o'tuvchi yordamchi $S \supset a$ tekislik o'tkaziladi;

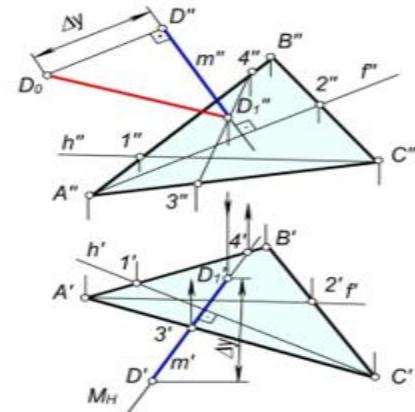
Q va S tekisliklarning /kesishish chizig'i yasaladi;

a perpendikulyarning tekisliklarning kesishish chizig'i / bilan kesishgan K nuqtasi topiladi: $K = a \cap l$. Chizmadagi AK kesma A nuqtadan Q tekislikkacha bo'lgan izlangan masofa bo'ladi.

- **1-masala.** Berilgan A (A' , A'') nuqtadan Q (Q_H, Q_V) tekislikkacha bo'lgan masofani aniqlansin (15-rasm).
- **Yechish.** Yuqorida keltirilgan yashal algoritmiga asosan:
  - A nuqtaning A' va A'' proyeksiyalaridan Q tekislikning Q_H va Q_V izlariga mos ravishda perpendikulyarning d' va d'' proyeksiyalari o'tkaziladi: $d' \ni A'$, $d' \perp Q_H$ va $d'' \ni A''$, $d'' \perp Q_V$.
  - Bu perpendikulyarning Q tekislik bilan kesishish nuqtasining proyeksiyalarini aniqlash uchun:
    - a perpendikulyardan yordamchi gorizontal proyeksiyalovchi S (S_H, S_V) tekislik o'tkaziladi;
    - Q va S tekisliklarning kesishish chizig'i $MN(M'N', M''N'')$ bilan $a(a', a'')$ perpendikulyarning kesishish nuqtasi K ning K' va K'' proyeksiyalarini aniqlanadi.
  - Chizmada hosil bo'lgan $A'K'$ va $A''K''$ izlangan masofaning proyeksiyali bo'ladi. Bu masofaning haqiqiy o'lchami to'g'ri burchakli $\Delta A_0A''K''$ ning A_0K'' gipotenuzasi bo'ladi.
- **2-masala.** $D(D', D'')$ nuqtadan $\Delta ABC(\Delta A'B'C, \Delta A''B''C')$ tekislikkacha bo'lgan masofa aniqlansin (16-rasm).
- **Yechish.** Masalani quyidagi yashal algoritmi asosida yechiladi.
  - ΔABC tekislikning gorizontal va frontal chiziqlarining proyeksiyalarini o'tkaziladi.
  - D nuqtaning D' va D'' proyeksiyalaridan perpendikulyarning m' va m'' proyeksiyalarini $m' \ni D'$, $m' \perp h'$ va $m'' \ni D''$, $m'' \perp f''$ qilib o'tkaziladi.
  - Perpendikulyarning ΔABC tekislik bilan kesishgan nuqtasi D_1 ning D_1' va D_1'' proyeksiyalarini aniqlanadi.

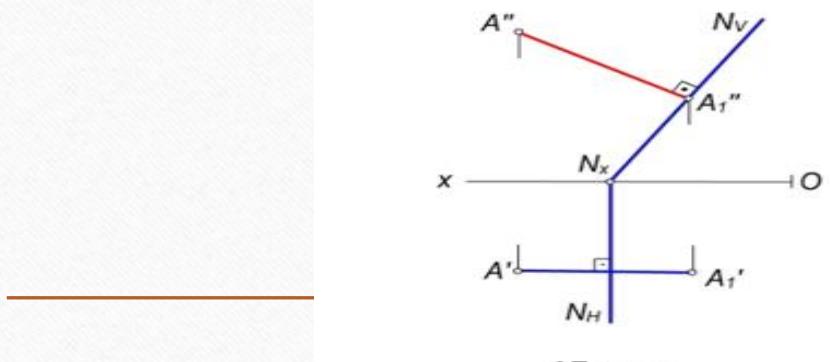

15-rasm

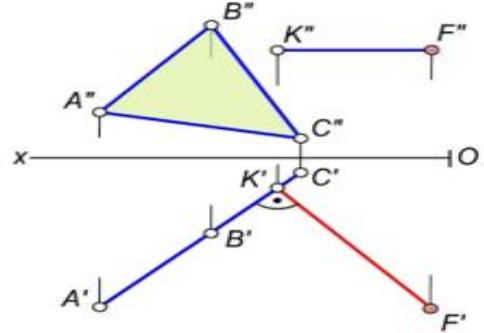

16-rasm

- m perpendikulyardan yordamchi gorizontal proyeksiyalovchi $M(M_H, M_V)$ tekislik o'tkaziladi;
  - ΔABC va M tekisliklarning kesishish chizig'ining $3'4'$ va $3''4''$ proyeksiyalarini yasaladi;
  - tekisliklarning kesishish chizig'i proyeksiyalari $3'4'$ va $3''4''$ bilan m' , m'' perpendikulyarning kesishish D_1 nuqtasining D_1' va D_1'' proyeksiyalarini aniqlanadi: $D_1''=m''\cap 3''4''$ va $D''\in m''$
  - Chizmada hosil bo'lgan $D'D_1'$ va $D''D_1''$ proyeksiyalar izlangan DD_1 masofaning proyeksiyalari bo'ladi. Uning haqiqiy o'lchami to'g'ri bo'rchakli $\Delta D_0D''D_1''$ ning D_0D_1'' gipotenuzasidan iborat bo'ladi.

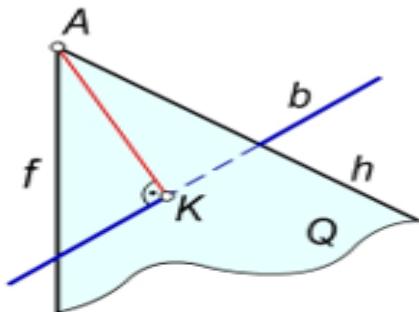
17-rasm

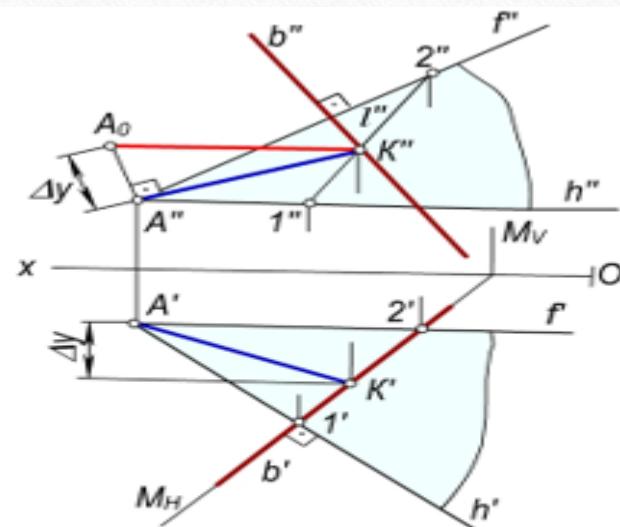
18-rasm

- Agar tekislik xususiy vaziyatda berilsa, u holda berilgan nuqtadan tekislikkacha bo'lgan masofani aniqlash uchun qo'shimcha yasashlar talab qilinmaydi. Masalan, $A(A', A'')$ nuqtadan $N(N_H, N_V)$ frontal proyeksiyalovchi tekislikkacha bo'lgan masofaning haqiqiy o'lchami (17-rasm) nuqtaning frontal A'' proyeksiyasidan tekislikning N_V frontal iziga tushirilgan perpendikulyarning $A''K''$ frontal proyeksiyasiga teng bo'ladi.
- 18-rasmda $F(F', F'')$ nuqtadan gorizontal proyeksiyalovchi $\Delta ABC(\Delta A'B'C, \Delta A''B''C'')$ tekislikkacha bo'lgan masofani aniqlash tasvirlangan.

Nuqta va to‘g‘ri chiziq orasidagi masofani aniqlash. To‘g‘ri chiziq va unga tegishli bo‘lmagan nuqta orasidagi masofa shu nuqtadan mazkur to‘g‘ri chiziqqa tushirilgan perpendikulyarning uzunligi bilan o‘lchanadi.

a)

b)

19-rasm

- Nuqtadan b to‘g‘ri chiziqqacha bo‘lgan masofani quyidagi tartibda aniqlanadi (125,a-rasm).
- A nuqtadan b to‘g‘ri chiziqqa perpendikulyar qilib Q tekislik o‘tkaziladi: $Q \ni A, Q \perp b$.
- Berilgan b to‘g‘ri chiziqning Q tekislik bilan kesishish K nuqtasini aniqlanadi: $A = b \cap Q$.
- A va K nuqtalarni o‘zaro tutashtirilsa hosil bo‘lgan AK kesma A nuqtadan b to‘g‘ri chiziqqacha bo‘lgan masofa bo‘ladi.
- Chizmada $A(A', A'')$ nuqtadan $b(b', b'')$ to‘g‘ri chiziqqacha bo‘lgan masofani (19,b-rasm) aniqlash uchun:
  - A nuqtadan b to‘g‘ri chiziqqa perpendikulyar Q tekislik o‘tkazish uchun bu tekislikning $b(b', b'')$ gorizontali va $f(f', f'')$ frontalini $A(A', A'')$ nuqtadan $b(b', b'')$ to‘g‘ri chiziqqa perpendikulyar qilib o‘tkaziladi: ya’ni $b \ni A'$, $b \perp b'$ va $b'' \ni A''$, $b'' \perp b'$ Ox hamda $f \ni A'$, $f \perp b'$ Ox va $f'' \ni A''$, $f'' \perp b''$.
  - Berilgan b to‘g‘ri chiziqning Q tekislik bilan kesishish nuqtasi K ning K' va K'' proyeksiyalari aniqlash uchun $b(b', b'')$ to‘g‘ri chiziqdan yordamchi gorizontal proyeksiyalovchi $M(M_H, M_V)$ tekislik o‘tkaziladi. Q va M tekisliklarning kesishish chizig‘i $12 = Q \cap M$ ning $1'2'$, $1''2''$ proyeksiyalari yasaladi.

- Chizmada b to‘g‘ri chiziqning 12 chiziq bilan kesishgan K nuqtasining frontal proyeksiyasi $K'' = b'' \cap 1''2''$ bilan aniqlanadi. Uning K' gorizontal proyeksiyasi esa b' chiziqqa tegishli bo‘ladi.
- A nuqtaning A' va A'' proyeksiyalarini K nuqtaning K' va K'' proyeksiyalari bilan tutashtiriladi. Hosil bo‘lgan $A'K'$ va $A''K''$ kesmalar A nuqtadan b to‘g‘ri chiziqqacha masofaning proyeksiyalari bo‘ladi.
- Chizmadagi A_0K'' kesma A nuqtadan b to‘g‘ri chiziqqacha bo‘lgan masofaning haqiqiy o‘lchami bo‘lib, u to‘g‘ri burchakli $\Delta A_0A''K''$ yasash yo‘li bilan aniqlangan.
- Shunindek, bu turdagи misolni $A(A', A'')$ nuqtadan o‘tuvchi $b(b', b'')$ to‘g‘ri chiziqqa perpendikulyar bo‘lgan Q tekislikni izlari orqali o‘tkazish yo‘li bilan ham yechish mumkin.

Adabiyotlar:

- Sh.K.Murodov, Amaliy geometriya, TDPU-2020
- Sh.K.Murodov va boshqalar, Chizma geometriya, T.:, “Iqtisod-moliya”,, 2006
- I.Rahmonov, A.Valiyev. Chizmachilik, “Voris-nashriyot” T.:,2011
- A.Valiyev. Chizmachilik (Geometrik chizmachilik) T.:, TDPU rizografi, 2013.
- M.Xalimov. Chizma geometriya va muhandislik grafikasi.:, “Voris-nashriyot”, 2013.